

U ovoj Bibliografiji Centralnog državnog arhiva u Rimu za period 1953—78. objavljeno je više jedinica koje i neposredno upozoravaju na to da se radi o istočnoj obali Jadrana. Tako se spominje knjiga. P. Seme o socijalističkom pokretu i KP Italije u Istri (1971), članak C. Silvetsrija o socijalnim i političkim strukturama u istarskom društvu 20-ih godina (1977); tu su i radovi o Rijeci — o KP Rijeke i KP Italije 1924. (1962), o revolucionarnom sindikalizmu i riječkom pitanju u korespondenciji De Ambris—D'Annunzio (1966), o državnom udaru 1922. (1969), o marksističkom sindikalnom pokretu 1900—1945. (1969/70), o puljskom revolucionaru A. Stiglichu (1978/79). Tu je i cijela serija radova o D'Annunziju, koji gotovo redovito govore i o njegovu posizanju za Rijekom i okolicom. Svakako, i ova Bibliografija pruža šire mogućnosti i našim istraživačima da se lakše upoznaju s povijesnim tekstovima na talijanskom jeziku, koji su uglavnom objavljeni u Italiji u spomenutom periodu, a govore o našim krajevima, najviše o onima u Primorju. (PETAR STRČIĆ)

IVAN BEUC, »POVIJEST DRŽAVA I PRAVA NA PODRUČJU SFRJ« Zagreb, 1986. U posljednjih nekoliko godina redovni profesor Pravnog fakulteta u Zagrebu i ranije poznati arhivski radnik dr Ivan Beuc objavio je više djela iz povijesti države i prava, odnosno iz povijesti institucija. Zadnja njegova knjiga izašla je u seriji »Znanstvene monografije« dva izdavača — Centra za stručno osposobljavanje i suradnju s udruženim radom Pravnog fakulteta u Zagrebu i RO »Zrinski« TIZ u Čakovcu. Knjiga ima 368 stranica, obuhvaća zaista kompleksno područje od 11. st. dalje, a na kompedijski način daje uvid u zbivanja tijekom stoljeća u oblasti prava i država na području zemalja koje danas čine SFRJ. Knjiga je podijeljena na cjeline koje govore o razdoblju feudalnih država i periodu buržoaskih državnih zajednica. Druga spomenuta cjelina mnogo je šira, a u njoj je autor dao i svoje viđenje stvaranja pojedinih jugoslavenskih nacija u hodu vremena, smatrajući, očito je iz izlaganja, da su one bitnije utjecale i na stvaranje pojedinih država i na pravne odnose u njima. U zadnjem je dijelu I. Beuc objavio povijest prava na području naše zemlje. Djelo je pripremljeno sa solidnim predznanjem i u skladu s istraživačkim rezultatima do kojih je autor došao u toku svoga dugogodišnjeg znanstvenog rada. S obzirom na to da je u nas vrlo aktualna problematika u vezi s državama (nacijama) narodnostima, bez sumnje je da će ta knjiga privući znatnu pažnju ne samo stručne i znanstvene javnosti, a da će neka autorova stajališta možda doživjeti i suprotstavljanja. Knjiga dra Ivana Beuca, međutim, bit će dobrodošao poticaj za dalja razmišljanja o problemima koje nosi sa sobom, a i to je vrlo veliki dobitak. (PETAR STRČIĆ)

STVARANJE NARODNE VLASTI U MAKEDONIJI. Glasnik Instituta za nacionalna istorija, XXXVIII, 1—2, Skoplje, 1986. Makedonski je narod imao zlehudu sudbinu tijekom svoje prošlosti — to je odavno znano, kao i to kako je svojim snagama bitno počeo 1941. utjecati na svoj dalji razvoj. Činjenica je da su Makedonci sami te uz pomoć ostalih jugoslavenskih naroda i narodnosti izborili pravo da slobodno žive i razvijaju se u vlastitoj domovini, složivši se u stajalištu da buduću sudbinu dijele udruženi u zajedničku državnu zajednicu s ostalim jugoslavenskim narodima i narodnostima. Na žalost, svi Makedonci nisu ušli u makedonsku republiku, prvu u njihovoj historiji, pa nisu ni danas u okviru SRM; poznato je da se njima i danas osporava pravo čak i na upotrebu vlastitog materinjeg jezika. O postavljanju temelja makedonske socijalističke republike kao dijela nove Jugoslavije u stvaranju objavljeno je dosta radova, ali nikad nije dosta nastojanja da se upozori na taj čin. U tome smislu treba gledati i na

znanstvene priloge objavljene u »Glasniku« Instituta za nacionalna istorija u Skoplju 1—2 za 1984. Niz autora obradio je pitanje ASNOM-a kao najvišega predstavničkog tijela nove Makedonije, odnos prema vojnoj komponenti u NOB-u i utjecaj na razvoj nove, narodne vlasti; obrađeni su i finansijsko-pravni momenti u dokumentima ASNOM-a, itd. Svi su ti članci temeljiti i sadržajni prilozi, koji uvjerljivo govore o izvornom nastajanju nove, narodne vlasti, o revolucionarnim putovima toga rađanja, u skladu s općim i posebnim stremljenjima NOR-a i socijalističke revolucije. U ostalim radovima govor je o Antifašističkoj fronti žena, o NOF-u, objavljeni su i neki srpski diplomatski dokumenti iz 1908. sjećanja o razmjeni njemačkih zarobljenika 1944, itd., te više napisa u rubrikama Kritika, Bibliografija i Hronika. Kao posebno izdanje istoga dvobroja ediran je prilog za bibliografiju Povardarja (1390 jedinica), koji, također, na svoj način govori ne samo o novijoj makedonskoj historiji općenito već, pored ostalog, i o razvoju narodne vlasti. (PETAR STRČIĆ).

DRAGO BOROVCANIN, »KPJ I RAZVOJ NARODNE VLASTI U BOSNI I HERCEGOVINI (1941—1945)«, Sarajevo, 1982. NISRO »Oslobođenje« OOUR »Izdavačka djelatnost« objavilo je u suradnji s Institutom za istoriju u Sarajevu (serija »Politička biblioteka«) djelo D. Borovčanina u kojemu se pitanju razvoja nove, narodne vlasti u Bosni i Hercegovini uglavnom pristupa »sa stanovišta revolucionarnih promjena sistema u cjelini«, kako kaže sâm autor. KPJ je, kako je poznato, bitno utjecala na izmjenu povijesnih perspektiva jugoslavenskih naroda i narodnosti, a ta bitnost naročito je došla do izražaja u sprečavanju obnove organa vlasti stare, propale građanske, monarhističke Jugoslavije i izgradnji narodne vlasti. Borovčanin je prikupio više svojih radova, povezao ih u cjelinu, tako da daju skladan uvid u proces koji se s uspjehom odvijao u Bosni i Hercegovini, u vrlo složenim ratnim uvjetima života. Treba upozoriti i na to da je D. Borovčanin ukazao naročito na djelatnost Josipa Broza Tita i Edvarda Kardelja na području problema stvaranja narodne vlasti, s posebnim osvrtom na Bosnu i Hercegovinu i na stvaranje njezine državnosti. Knjiga (str. 353) ima 17 cjelina, te kazala imena i mjesta. (PETAR STRČIĆ)

J A N U S 24 1985, 2/1986. Sekcija profesionalnih udruženja arhivista, osnovana 1976. unutar Međunarodnog arhivskog savjeta, ima ulogu da promovira suradnju među svojim članovima, da prenosi informacije o aktivnostima društava, te da se zalaže za ostvarivanje projekata koji imaju zajednički profesionalni interes. U tom je cilju pokrenut i bilten »Janus«, čiji je prvi broj objavljen u siječnju 1983. godine. »Janus« je dvojezični bilten (francusko-engleski); izlazi tri puta godišnje. U svesku II za 1985. ukazujemo na raspravu plenarne sjednice od 18. rujna 1984., održane u Bonnu. Od predstavnika SDARJ-a skupu su prisustvovali Miloš Milošević iz arhiva u Kotoru i Miljenko Pandžić, iz Arhiva Hrvatske, a govoreno je o teškoćama u radu u posljednjem kvartalu (sjednice bez kvoruma, neaktivnost nacionalnih društava itd.). Miljenko Pandžić izabran je u uredništvo »Janusa« a predložen je sadržaj slijedećih brojeva biltena. Hull u svome prilogu govori o nastanku Britanskog arhivskog društva 1955. »otvorenog za sva lica čiji je osnovni zadatak zaštita arhivske građe prema stručnoj, tehničkoj i drugoj opredijeljenosti, a da djeluje u Ujedinjenom Kraljevstvu ili u zemljama Commonwealtha«. Prilog govori o daljem radu te o izdavanju časopisa »Journal of British« koji bi trebao biti na visokom akademskom nivou. Nedavno objavljen izvještaj National Historical Publication and Records Commission i National Association of State Archives and Records Administrators pruža brižno napravljenu analizu programa čuvanja ili zaštite historijskih dokumenata kao arhivske građe u SAD. Izvještaj otkriva da su mnogi programi